

W. A. Mozart metus užbaigiant

VYTAUTAS ANTANAS DAMBRAVA

Du šimtai penkiasdešimtąsias Wolfgang Amadeus Mozart gimimo metines visus 2006 metus pasaulis minėjo su neregėtomis iškilėmis – taip buvo pagerbtas didžiausias visų laikų genijus. Iškilėmis pranoko, be abejonės, jo gimtoji šalis Austrija. Būtent Salzburger, kur pasaulį išvydo išskirtinis muzikos pranašas, išnaudojant kiekvieną progą šiais metais iš naujo interpretuoti nemirtingieji kūriniai, kurie nepaliauja žavėję genijaus gerbėjų.

Šalys ir miestai, kuriuos Mozart aplankė per savo trumpą gyvenimą, jį pagerbė ypatingai. Jo dvasia tebeplūsuoja Prahoje, kur garsus vardas tapo iškiliausiu, pažįstamu ir savu žodžiu, kur iš lūpų į lūpas buvo perduodamos kerinčios jo operų melodijos. Miunchene, Londone, Paryžiuje ir skersai išilgai visą Italiją Mozart muzika šiais metais darsyk užliejo kiekvieną teatrą ir menui skirtas erdves.

Šia didinga proga milžiniška „Salzburger Festspiele“ programa veik išskirtinai buvo skirta Mozart kūrinų pastatymams, dalyvaujant didžiausioms mūsų laikų įžymybėms ir garsiausių Vienos bei Berlyno filharmonijos orkestrų sudėtimis. Vyriausiojo dirigento italo Richardo Mutti vadovaujamas jubiliejinis „festspiele“ atliko visus 22 Mozart operas ir išlikusių operų fragmentus. Galima buvo išgirsti visus svarbiausius Mozart kūrinius, jei nebaugino astronominės sumos, kurias reikėjo pakloti trokštantiems atsидurti tarp

laimingųjų. Bilietų kaina į visas operas – savotiškas abonementas – svyravo nuo 2,000 iki 5,000 eurų.

Salzburger parduotuvėse ir prekyvietėse turistams buvo siūloma ne tik gardžių „Mozart Kugeln“ (marcipanų įdarų šokoladinių rutuliukų), įvyniotų į popierėlius su besišypsancio Mozart veidu, bet ir neaprepiama gausybė suvenyrų su garsiausio miestelėno atvaizdu, tarp jų ir brangūs cigarai. Tačiau daugybė turistų buvo priversti tenkintis kuklesniu „iškilmingu sukakties paminėjimu“ – apsilankyti „Domkonzerte“ arba nemokamuose pastatymuose po atviru dangumi, aplankyti namus, kuriuose Mozart gimė, suvalgyti gabalėlį „Mozart“ torto „Mozart“ kavinėje arba pasivažinėti arkliais pakinkyta karieta jo vardu pavadintoje aikštėje.

Iš tikrųjų Salzburger muzikos festivalis buvo itin prabangus. Jame pristatytos ir atliktos visos Mozart operos, daugelis simfoniniam orkestrui parašytų kūrinių, baleto „Pe-

tit Mort“ premjera, koncertai fleitai, valtornai, fagotui ir klarnetui. „Raritaeten“, muzika ansambliams, serenados, koncertai soliniams atlikėjams, giesmės vakarinėms ir rytmetio pamaldoms, kamerinės ir religinės muzikos koncertai. Be viso to, išleista nesuskaičiuojama daugybė leidinių, DVD plokštelių, fotoalbumų, atvirukų ir kitokios medžiagos. Savo ruožtu įžymusis „Marionetten“ teatras pristatė Mozart operas.

Šiais metais buvo pasiektas savotiškas Mozart kūrinų pastatymų rekordas: teatrui parodė daugiausia operų, daugiausia spektaklių, kurie pastatyti lig šiol neregėtoje daugybėje koncertinių salių, daugiausia parduotų bilietų nulėmė

Nukelta | 2 psl.

ŠIO ŠEŠTADIENIO PRIEDO PUSLAPIUOSE

W. A. Mozart metus užbaigiant • Kunigas poetas
Ričardas Mikutavičius • Apie nepriklausomos Lietuvos
žiniasklaidą • 2006 metų šeštadienio priedo turinys

Mozart

Atkelta iš 1 psl.

didžiausią muzikos istorijoje biudžetą.

Gatvėje nugirstas komentaras, kad „Mozart skirtas tik turčiams“, privertė atkreipti dėmesį į ne vieno nusivylusiojo pastebėjimą. „Mozart buvo nepaprasto talento išnaudojamas vargšas, o šis dviejų šimtų penkiasdešimtųjų gimimo metinių paminėjimas skirtas vien pasiturinčiai publikai, nors ne visi yra jo genialaus talento gerbėjai“, – patvirtino svečias iš Europos. „Šis festivalis skirtas ne Mozart, o visagaliams pinigų krauti“, – kandžiai pastebėjo studentas iš užsienio. „Kas čia iš viso to ištis skirta Mozart? Už jo sielą netgi nebuvo paaukota iškilmingų mišių“, – nusistebėjo kitas garbaus amžiaus lankytojas.

Daugelis prisiminė, kad Mozart gyveno nuolatiniam skurde, kęsdamas nepriteklus, neišbrisdamas iš skolų ir be paliovos kamuojamas fizinių negalių. Istorikų vardijami negalavimai ir ligos, kuriomis sirgo Mozart, žadina nuosirdžiausią užuojautą: stiprūs reumatiniai skausmai, karštinės priepuoliai, raupai, dantenų

pūliniai, bronchitai...

1791 m. į kapus jį nuvariusi liga komplikavosi užkrėtimą ir inkstų nepakankamumą bei bronchų ir plaučių uždegimą. Prieš mirtį genijus buvo taip nukamuotas vidaus organus apėmusios infekcijos, kad vos galėjo pajudėti.

Būdamas 35 metų, šis nepaprastas, neaukšto ūgio, liesas ir išblyškęs žmogus jautėsi išsekęs ir pradėdąs senti. Prasitaręs savo žmonai Constanze, kad kažkoks nežinomas asmuo užsakė jam sukurti „Requiem“, prisipažino: „Aš kuriu tai sau... Burnoje jau pajutau mirties skonį“. Dviem savo mokiniams, pašauktiems prie mirties patalo, davė nurodymą „Requiem“ užbaigti. Jie, Mozart dainuojant, netgi spėjo patikrinti kai kurias dalis, kol pasiekė „Lacrimosa“, ties kuria autorius prapliupo raudoti. Constanze sesuo Sofi išgyveno daug skaudžių akimirkų, kol pavyko rasti ir prisikviesti gydytoją bei kunigą. Ji pamena, kad paskutinis jo judesys – pastangos balsu pavažduoti „Requiem“ mušamųjų partiją.

Mozart mirė 1791 m. gruodžio 5 d. ir buvo palaidotas bendrame kape, kaip nežinomas žmogus be vardo. Nuogas jo kūnas buvo iškistas į drobinį maišą ir nuleistas į penkiavietį kapą. Remiantis oficialiu laidojimo aktu, sanitariniais sumetimais laidotuvsė negalėjo dalyvauti nei jo žmona, nei joks kitas asmuo. Tai buvo paprasčiausios laidotuvių apeigos, suteikiamos žemiausios klasės asmenims, kurių sukrečiantis skurdas stulbina ligi šiolei. Toks buvo atsisveikinimas su didžiausiu žmonijos kompozitoriumi.

Mozart turėjo 35 metus ir savo gyvenimu labai brangiai sumokėjo už dievišką Kūrėjo jam dovanotą talentą.

Visą savo gyvenimą Mozart su nedidelėmis išimtimis buvo be gailės išnaudojamas galinčių ir turtuolių, tačiau kūrė neregėtai produktyviai. Jis galėjo būti žymiausiu Europos smuikininku, tačiau užsibrėžė tikslą tapti geriausiu klavesino muzikos kūrėju ir atlikėju. Jo gebėjimai peržengė visas suvokimo ribas.

Mozart kūryba tokia plati, kad vien jo kūrinių pavadinimai užimtų šimtus knygos puslapių. Jo muzikinį palikimą sudaro 16 operų, 41 simfonija, 21 koncertas fortepijonui ir orkestrui, 19 mišių, nesuskaičiuojama daugybė koncertų smuikui, altui, fleitai, valtornai, obojui ir jo mėgstamiausiam instrumentui – klarnetui. Kiti instrumentiniai kūriniai – tai 23 divertismentai, 13 serenadų, 20 sonatų fortepijonui, 14 menuetų, 16 variacijų rinkinių, 35 sonatos smuikui ir fortepijonui, 3 kvartetai fleitai, 12 duetų pučiamiesiems instrumentams, 5 divertismentai klarnetui ir fagotui. Be viso to, paminėtina 57 arijos, 9 vokaliniai trio, 5 duetai su instrumentiniu akompanimentu, 36 vokiškos dainos, 35 dainos su akompanimentu, sakralinis madrigalas, dar dešimtys religinių kompozicijų, tokių kaip litanijos, mišpapai, psalmės, lotyniškos vokalinės daugiabalsės

Mozart mirė 1791 m. gruodžio 5 d. ir buvo palaidotas bendrame kape, kaip nežinomas žmogus be vardo

giesmės – motetai, kantatos ir oratorijos. Tokia pat gausi ir muzika, lotyniškosios komedijos, 2 serenadoms ir baletui, 3 kūrinių vargonėliams, 2 armonikai su pučiamaisiais instrumentais, taip pat šokių muzika, maršai – ir taip be galo...

Koechelio katalogas pateikia svarbiausių Mozart kūrinių sąrašą, remiantis stilistine raida ir muzikine kompozicija suskirstytą į 23 kategorijas, taip pat pažymi kiekvieno jų kūrinių baigimo datą. 1945 m. Alfredo Einsteino išleista knyga *Mozart* – tai kruopščių ir nuodugnių ilgamečių tyrinėjimų rezultatas trečiajam Koechelio katalogo leidimui, kurio pirmasis tiražas išleistas 1862 metais.

Kiekvienas Mozart kūrinys turi tik jam vienam būdingą genialumo apraiškos požymį. Pakanka išklausyti trumpučio 46 taktų moteto „Ave Verum“ (KV 618), kad suvoktum, kokias nesuviniamas aukštumas siekė jo kūrybos genijus.

Viename *Time* žurnale išspausdintame straipsnyje Otto Friedrichas rašė „Kiti genialūs kūrėjai pasiekdavo ištabių aukštybių mene, kurio mokėsi nuo lopšio, bet kuris iš jų sugebėjo mintyse kurti muziką pokylių menu? Ir tai buvo tokia tobula muzika, kad kompozitoriui dažnai nuo pradžios iki galo neprireikdavo keisti nė vienos gaidos“. Šitaip Mozart pavyko sukurti „Don Žuano“ uvertiūrą operos premjeros išvakarėse, orkestrą jis privertė išsyk groti, nes parepetuoti nebuvo nei laiko, nei galimybės. Vieną kartą Mozart pasakė: „Nuosekliai mintyse, vaizduotėje klausausi kūrinio dalių, bet girdžiu jas, tarytum būtų viskas drauge. Nemoku apsaakyti, kokia tai palaima!“

Apima nuostaba skaitant, kad 1770 m. Velykų šventių proga atvykę į Romą, tėvas su sūnumi nuėjo į Siksto koplyčią pasiklausyti 1630 m. Gregorio Allegri sukurto garsiosios „Miserese“, kuria Vatikanas taip žavėjosi, jog buvo uždrausta atlikti kūrinių bet kur kitur. Mozart, tegirdėjęs ją vienintelį kartą, grįžęs namo sugebėjo iš atminties užrašyti visą jos partitūrą.

Todėl jo tėvas ėmėsi ugdyti tokį neeilinį muzikos talentą beveik kaip religinę priedermę. „Už tai turiu būti dėkingas Visagaliam Dievui“, – kalbėjo jis.

Mozart pasaulį išvydo šv. Jono Chrizostomo dieną. Kadangi tėvo Leopoldo antrasis vardas buvo Johannas, vaikas buvo pakrikštytas taip: Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart. Wolfgang vardas duotas pagerbiant senelį iš motinos pusės, Theophilus (graikiškai reiškia „Dievo numylėtinis“) – pagal jo krikštątevi

Nukelta | 6 psl.

Kunigas poetas

Ričardas Mikutavičius

ROMUALDAS GRIGAS

Susipažinimas

Man teko laimė arčiau susipažinti su kunigu – poetu ir filosofu Ričardu Mikutavičium audringais, dvasiškai pakiliais 1988-aisiais ir vėlesniais mūsų tautinio atgimimo metais. O atsitiko taip... Kun. Vaclovo Valiulio (redagavusio ir leidusio tada *Katalikų kalendorių* – Lietuvos dvasininkijos metraštį) paklausiau: kas iš katalikų dvasininkijos galėtų pasirodyti viešojoje tribūnoje su iškilia intelektualine mintimi? Pastarasis nedvejodamas suminėjo Ričardą Mikutavičių. Platesnei akademiniai bendruomenei, kuriai aš priklausiau, tais metais jis dar buvo nežinomas.

Taip kunigas, Ričardas 1988 m. vasaros pabaigoje pasirodė Vilniuje. Ir ne bet kur, o Lietuvos KP CK Politinio švietimo rūmų salėje. Būtent čia mes organizavome tuomet pilietiskai drąsų konferenciją, skirtą tautiniam mentalitetui aptarti. Kun. Ričardas M. buvo vienas pranešėjų. Tuometinio jo pranešimo tema buvo: „Katalikybė ir tautinis mentalitetas“. Salėje buvo apie 400 klausytojų. Daugelis stebėjosi ne pranešėjo mintimis, bet pasaulietinėje (ir dar kokioje!) tribūnoje regėdami kunigą! Teisybės vardan, tąkart pranešėju buvau pakvietęs ir kitą dvasininką – Kauno kunigų seminarijos docentą Algimantą Kajacką. Dviese jiems buvo drąsiau...

Po minėtos konferencijos rekomendavau kun. Ričardą M. įteisinti „Žinijos“ draugijos lektoriaus pareigose. Pavyko... Ši draugija, nors ir kontroliuojama visagaliai LKP CK, tuo metu buvo labai populiari, palyginti „drąsi“, nes

Lietuvybė, lietuviškasis mentalitetas gali būti įtvirtintas tik dėka gilesnio, turiningesnio gyvenimo prasmės suvokimo.

savo gretose būrė gana gausią ir įvairią Lietuvos intelektualų armiją. Patikėkite: sovietinės „Žinijos“ draugijos indėlis Atgimimui yra labai vertingas. Drįsčiau sakyti – ji atliko pakankamai ženklią ne tik pilietinio, bet ir lietuvių tautinio sąmoningumo žadintojo vaidmenį. Deja, pas mus labai greitai pamirštama

(netgi sąmoningai) tai, kas buvo padaryta kitų, buvusių ne toj, dažnai grynai formaliai vertinamos, barikados pusėj.

Štai nuo tada su kun. Ričardu ne kartą ir ne du keliavome po Lietuvą. Susitikimuose pirmenybę kalbėti jis visada užleisdavo man. Stengdavosi įsiklausyti. Stebėdavo pasaulietinį žodį ir auditoriją. Paskui, pasakęs jausmingą ir pilietiską kalbą, skaitydavo savo eiles... Negaliu nepastebėti: ten, kur mudu kaip lektoriai pasirodydavome, visi, drauge su auditorija, sugiedodavome Lietuvos himną ir šluostydavomės bendrų išgyvenimų išspausťas ašaras. Dar ėjo sovietiniai metai... Bet visi širdimi jautėme: artėja labai rimtos permainos.

Mudviejų bendradarbiavimą „Žinijoje“ paminėjau dėl tos priežasties, kad mintys, kurias aš toliau išdėstysiu apie kun. Ričardą M., yra gimusios ne tik jo girdėtų viešų pasisakymų ar spausdintų straipsnių pagrindu. Bendrų, prasmingų kelionių metu žmonės suartėja – jų pokalbiai tampa kur kas betarpiškesni, labiau niuansuoti. Užsimezga dar ir idėjinė giminystė...

Kun. Ričardo M. pasaulėžiūrinė ir filosofinė pozicija

Nesu literatūrologas. Man artimesnė filosofinė bei sociologinė mintis (sociosofija). Būtent iš tokių pozicijų ir pabandysiu pažvelgti į kun. Ričardo M. asmenybę bei kūrybinį palikimą. Pirmiausia, jį norėčiau paminėti, kaip vienos iš bene sunkiausių, o kartu ir įdomiausių, filosofijos atšakų – egzistencializmo ir ontologijos (mokslo apie būties prasmingumą) – žinovą. Tai jau savaime byloja apie jo neeilinę erudiciją, intelektualumą. Jis, sakyčiau, savaip (lietuviškai) sprendė ontologinį klausimą – žmogaus buvimo pasaulyje prasmingumą. Tokį aiškinimą pradėsiu nuo citatos: „Šiandien atgimstantis lietuviškasis mentalitetas visu balsu drįsta tvirtinti, — rašė kun. Ričardas, — kad egzistencinis filosofavimas yra būtinas problemos apmąstymas pačioje mąstytojo gelmėje, yra jam gyvybiškai svarbus, t.y. gyvenimo prasmės kūrimas“. Jis suvokė (ir tokį suvokimą viešai deklaravo), jog *lietuvybė, lietuviškasis mentalitetas gali būti įtvirtintas tik dėka gilesnio, turiningesnio gyvenimo prasmės suvokimo*. O tai ir yra ne kas kita, kaip „egzistencinio filosofavimo“ kelias.

Pateiksiu dar vieną kun. Ričardo M. mintį ir po to pereisime prie aiškesnių interpretacijų bei apibendrinimų... Mąstydamas apie tautinę savimone, jis rašo: „Tai lietuvių grįžtis prie tūkstantmečiais puoselėto pasaulėžiūrinio pluralizmo, tolerancijos, humanizmo, kartu ir grįžtis prie lietuviškojo mentaliteto, religijos momento filosofijoje“. Galėčiau ir toliau cituoti giles, tada, soviet-

Nukelta į 4 psl.

Kun. Ričardas Mikutavičius

Kun. Ričardas Mikutavičius

Atkelta iš 3 psl.

sovietmečiu savaip iškentėtas kun. Ričardo mintis. Bet gal geriau bus, jei aš pabandysiu glaustai išdėstyti jo filosofinių pažiūrų kredo – žinoma, taip, kaip aš jas suprantu.

Jis, kaip krikščionybei atstovaujantis mąstytojas, buvo susikongcentravęs į didžiąją triadą: Absoliutas (Dieviškasis substancionalumas) – Kūrinija (Pasaulis) – Žmogus. Turiu pagrindą teigti, kad jis Dievą ir jo Kūriniją suprato pačia plačiaja prasme. Panašiai kaip mūsų protėviai kad suvokė dieviškąjį substancionalumą, įvardindami Jį tokiais įvardžiais: Aukštėjas, Sutvėrėjas, Praamžis, Pradžiapatis, Viešpats, Visagalis... Žmogiškuoju protu jiems tai buvo neaprepiama, nepaaiškinama, per daug paslaptinga... Todėl mūsų senoliai nedrįso Dieviškojo substancionalumo, teisingiau – Absoliuto – antropologizuoti, t.y. Jam suteikti bent kiek aiškesnių (kaip, pavyzdžiui, žydai savo Dievui Jahvei) žmogiškųjų bruožų. Kun. Ričardas, rodos, puikiai suvokė, jog mūsų protėviai gamtą garbino ne šiaip sau – jie nebuvo stabmeldžiai. Jie visą gamtą, visą pasaulio kūriniją, o taip pat ir žmogaus kūrybą aiškino, kaip konkretų Dieviškojo prado pasireiškimą, pirmiausia, visame tame įžvelgdami „sacrum“ (šventumą) ir siekdami užpildyti tuo šventumu visą savo gyvenimą, kasdieninius santy-

kius. Kun. Ričardo M. kūryboje irgi alsuoja ta pati šventų girių ir šventų ažuolų, šventų upių ir šventų ežerų, šventos žemės ir šventos ugnies, švento javo ir šventos duonos dvasia. Gal tik labiau sukrėščioninta. Būtent sekimas tūkstantmete tradicija ir jos moderni poetinė interpretacija buvo kunigo ir poeto Ričardo stiprybės, išskirtybės bruožas.

Natūralu, kad kun. Ričardas prie visos tos kūrinijos prijungė dar ir tautą – aiškino ją, kaip žmogaus dvasinių galių, o taip pat kaip kultūros įvairovės išikūnijimą ir saugyklą. Ir žmogų, kaip asmenybę, jis traktavo būtent per tautinę savivoką, per tautinės kultūros sklaidos prizmę, visų pirma, pabrėždamas žmogaus laisvą valią ir apsisprendimą. Ir visai neatsitiktinai kun. Ričardas kalbėjo apie mūsų protėvių humanistinę, tolerantišką pasaulėžiūrą (deja, palaipsniui, veikiant nuolatinėms svetimųjų invazijoms, klajojančių genčių antpuoliams, žūtbūtinėms kovoms už išlikimą ir – galiausiai – asimiliaciniams procesams, toji tolerancija, tas baltiškasis gamtameldiškas humanizmas turėjo išsigitinti).

Noriu dar pabrėžti: jeigu mūsų protėviai siekė suvokti Absoliutą arba Dieviškojo prado pasireiškimą būtent per gamtą ir todėl ją garbino, ne kaip „daiktą savyje“, o kaip Absoliuto atvaizdą, tai kun. Ričardas pačią tautą pabrėžtinai traktavo kaip Dievo, kaip

Absoliuto kūrinijos elementą, o tautinį mentalitetą, tautinį savitumą – kaip pasaulio tvarinijos, jos kūrybinės įvairovės raišką ir išsaugojimą.

Man regis, kad visoje kun. Ričardo kūryboje – ar tai būtų filosofiniai apmąstymai, ar poezija – visur galima įžvelgti šiuos pamatinius leitmotyvus: Dievą ir Jo atspindį žmoguje, baltiškąjį pasaulėvaizdį ir egzistencinę (ontologinę) filosofiją. Tiesą pasakius, visi šie leitmotyvai pas jį organiškai susilieję. Paimkime, kad ir jo poezijos knygelę *Poterių upė* (1990 m.) Paskaitykime vieną ten išspausdintų eilėraščių – „Tėviškė“:

blyksi virš gryčios
šiaudas ruginis,
gandralizdis pilnas vaikų –
žemės šventos vidurys.

tvoros eglinės
aplink lauką aplyta
viską, kas rengia, maitina –
metų visų pakraštys.

po liepa gėlėta,
šventųjų paveikslais,
ties duona šviežia –
tylon įvyniota palaima...

Ką mes tame (ne iki galo cituotame) ir kituose panašiuose jo eilėraščiuose girdime? Ką išgyvename? Kokie ritmai paliečia mūsų ausį? Jeigu tik širdimi įsiklausome – poeto sudėliuotose posmuose, jų ritmuose, žodžių potekstėse pagauname – susakralintą, išgrynintą žmogaus (gal teisingiau būtų sakyti – jo sielos) sąsąuką su gimtaisiais namais, su tauta, su jos istorija. Su gamta ir su visa Absoliuto kūrinija. Ir dar pridurčiau: išgyvename bendrą egzistencinę, sudvasinto gyvenimo prasmės paiešką, ilgesį... Girdime dar ir savotišką, bet vis dėlto pakankamai artikuliuotą, jo eilių sąsąuką su mūsų moterų dar atliekamomis sutartinėmis. O jos, tos sutartinės, mus pasiekė iš amžių gūdumos. Lietuviškos sutartinės – tai gryna, monotonišku ritualiniu ritmu grindžiama, improvizacija. Laisvas žmogaus dvasios prasiveržimas pagal užduotą temą. Apeiginis ritualinis giedojimas ir lėtas šokis –ėjimas. Tą šiokio ritmiką ir tokią improvizuoto giedojimo dvasią girdime ir *Poterių upėje*. Jo eilėse, lygiai kaip ir sutartinėse, lietuvių liaudies dainose, apskritai – aname mūsų protėvių gyvenime „sacrum“ (šventumas) dominuoja, išskyla virš „profanum“ – virš buitiskumo, virš kasdienybės, virš nuolatinio žmogaus rūpesčių ir vargų.

Vienas pagrindinių kun. Ričardo, kaip kūrėjo, rūpesčių buvo filosofinė žmogaus refleksija, t.y. tokia jo mąstysenos kultūra, kuri užgriebtų ir įsijaustų į užmaršties nuosėdomis nusėdusius istorinius tolius. Be jos, be istorinės atminties, be kultūrinės tradicijos simbolių įvedimo į dabartinį žmogaus gyvenimą, jis neišsivaizduoja tautinės savivokos. Būtent dėl to kun. Ričardas M. pasisako už lietuviškosios egzistencinės filosofijos poziciją. Žinoma, kaip kunigas (kuris siekė ir pasiekė teologijos mokslų daktaro laipsnio), jis pasisako ir už filosofijos religizaciją (priminsiu mano anksčiau suformuluotą kun. Ričardo triados Absoliutas – Kūrinija – Žmogus supratimo siekį). Vėlgi reli-

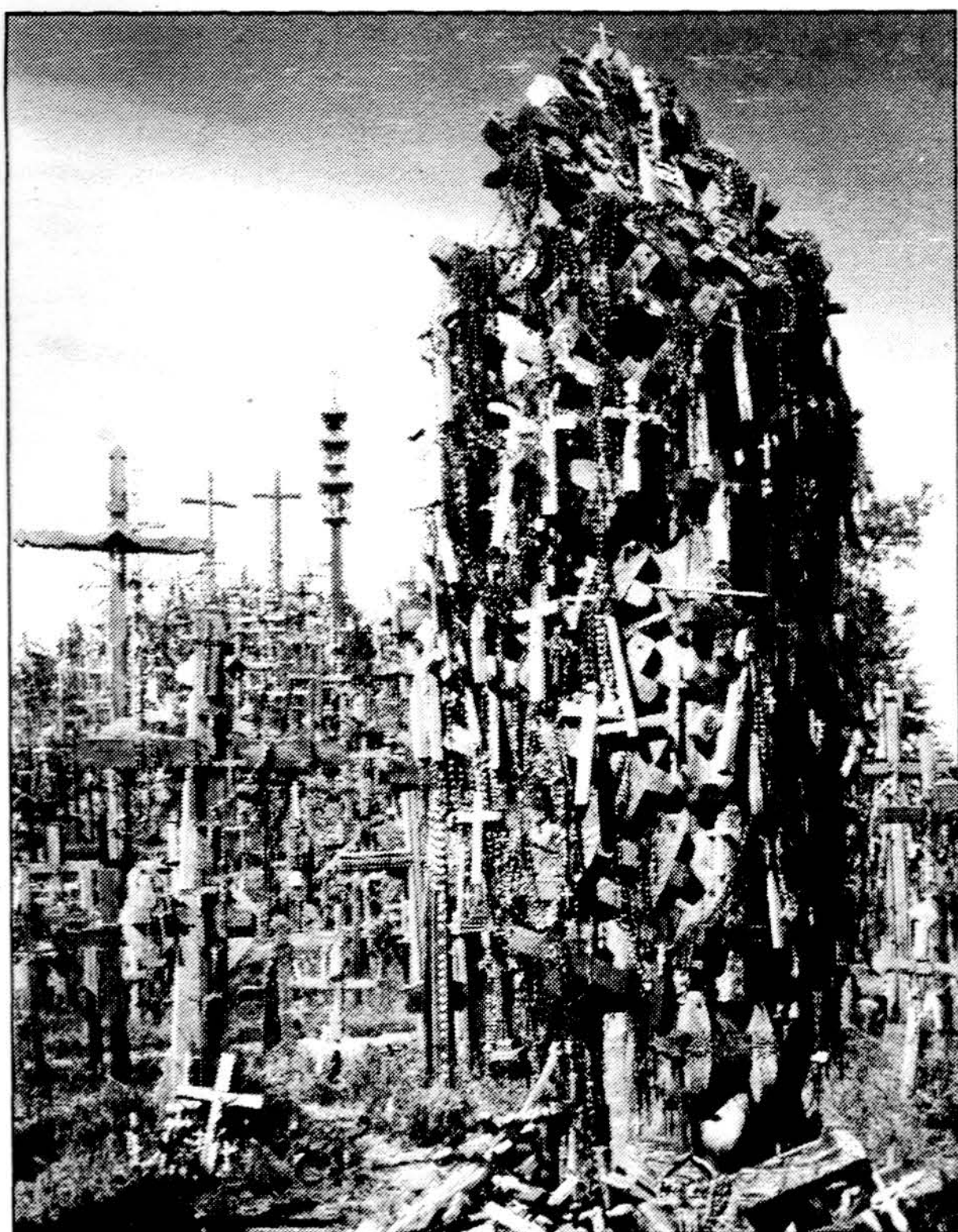
gizaciją jis supranta, ne kaip įprastų dogmų piršimą, bet pirmiausia kaip „sacrum“ akcentavimą. Poetas ir filosofas puikiai suvokia: jeigu žmogus, visuomenė nusisuka nuo „sacrum“ ir pereina prie „profanum“, t.y. prie buitinių, materialinių rūpesčių dominantes, žmogus, tauta, visuomenė iškrenta iš kultūros. Vartojimo kultas, technologizuota civilizacija žmogų lengvai paverčia dvasios pakylėtumą praradusia darbo skruzdėle, netgi piktų jėgų manipuliuojamu zombiu, o tautą – paprasčiausiu žmogelynu-skrudėlynu, prarandančiu istorijos subjekto (t.y. jos Kūrėjo) vaidmenį. Kas už viso to stovi? Kultūrą naikinančio, į didžiules sąjungas susijungusio materializmo („profanum“) diktatas? Tokio diktato kun. Ričardas viešai „nekoliojo“, bet širdimi suvokė jo siausmą mūsų tėvynėje...

Štai kodėl be filosofinės, egzistencinės refleksijos, be „sacrum“ dominantes kun. Ričardas M. neišsivaizduoja nei žmogaus kūrybinės laisvės, nei tautos tęstinumo, nei valstybinio integralumo, nei visavertiškesnio „įsirašymo“ į krikščioniškosios Europos tautų bendriją. „Tautinis atgimimas, tautinis mentalitetas ieško filosofinėje sistemoje tvirtų pagrindų“, – dar 1988-aisiais metais yra teigęs kun. Ričardas M.

Ekskursas į istoriją

Jautrios prigimties ir išsilavinusio asmens intuicija labai daug ką pasako. Kaip jau pastebėjome, kun. Ričardas M. visa savo prigimtimi suvokė mūsų protėvių kultūros dvasinį turtingumą ir išskirtinumą. Bet, būdamas praktikuojančiu katalikų dvasininku, jis to suvokimo nedrįso per daug konkretizuoti. Bet aš, būdamas laisvesnis nuo panašių moralinių įsipareigojimų, drįstu kai ką atviriau pasakyti... Oficialioji Katalikų Bažnyčia dar ir dabar tebežiūri į lietuvių tautos praeitį, kaip į pagonišką, stabmeldišką ir ydingą. Ji iki šiol nepripažįsta, kad Bažnyčios rankomis buvo vykdoma dar ir totalinė polonizacija, naikinusi ir niekinusi tai, kas buvo baltiška – kas buvo kurtas ne šimtais, bet tūkstančiais metų. Buvo naikinama tai, kas būtų pačią lietuvių tautą išsaugoję ne tik demografinė, bet ir iškili, Europą praturtinusios, sudvasintos kultūros prasmės.

Susimąstykime, kad ir apie mūsų piliakalnių. Jų vien Lietuvoje priskaičiuojama apie 1,500! O jeigu prie to skaičiaus pridėtume dar ir tuos, kurie likę už Lietuvos ribų, bet stūkso supilti prolietuvų ar baltų genčių gyventose teritorijose? Žymi jų dalis ne tik dirbtinai, didžiulėmis pastangomis buvo būtent supilti. Stebina ir tai, kad vos ne pusės iš jų aikštelės plotas sudaro vos 100-200 kv. m. Tokiose aikštelėse nesutelksi didesnio gynybinio karių būrio. Žinoma, dalis jų galėjo kovoti ir priešpilyje... Pasiplėsti atklydusiam tūkstantiniam (kad ir mažesniajam) priešo būriui toks piliakalnis negalėjo būti bent kiek rimtesne kliūtimi. O piliakalnių tankis? Yra vietovių, kur 1 km spinduliu aptiksime keletą. Nedideliame Šilalės rajone (kurio teritorija visada buvo apsupta kitų giminingų genčių) piliakalnių priskaičiuojama net 35... Kodėl jų supylimas suintensyvėjo VII-IX a. ir sutapo su vykdoma baltų religine reforma (pradėta VI šimtmečiu)? Ar

R. Požerskio nuotr.

**Kryžiai, kryžiai, kryžiai... Tas visiems iki
sielos gelmių įsismelkęs, nuolatinės
kančias regėjusios (ir tebereginčios)
Lietuvos simbolis.**

Nukelta | 6 psl.

Apie nepriklausomos Lietuvos žiniasklaidą

Į „Baltosios anketos“ klausimą „Ar jus tenkina tai, kaip Lietuva save suvokia ir pateikia žiniasklaidoje“ atsako garsūs Lietuvos žmonės – menininkai, filosofai, visuomenininkai.

**Jaunimo teatro aktorius
Gediminas Storpirstis:**

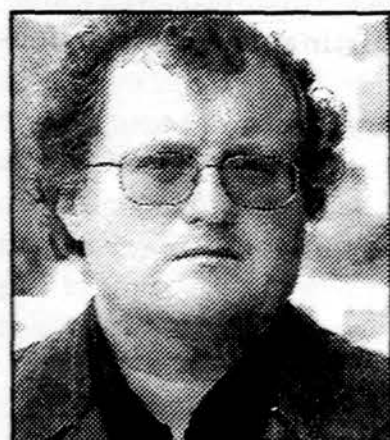

— Retas paukštis savo lizdą teršia. Todėl šiandien apie suvokimą kalbėti labai sunku, remiantis žiniasklaida ir televizija. Iš svarbiausių informacijos priemonių mūsų

šalyje dinga atsakomybė už tai, ką jie formuoja ir skatina, už ilgalaikį laidų ir straipsnių poveikį. Nežinia kodėl iškiliausius savo tautos žmones, jų darbus prisimename tik per valstybines šventes arba tada, kai jų netenkame. Norėčiau palinkėti drąsos, kuriant laidas ar rašant straipsnius, kuriuose būtų kviečiama pasisakyti apie savo šalį, kokią ją norėtume matyti ir realius pasiūlymus, kaip to siekti. Trūksta analitinių pozityvių laidų ar pilietinių iniciatyvų, tokių kaip „Be pykčio“ ar „Šviesuolių rinkimai“...

Filosofas

Leonidas Donskis:

— Žiniasklaidoje ir televizijoje Lietuva suvokiama ir pateikiama save kažkaip nebrandžiai. Trūksta savo vertės pojūčio ir domėjimosi tiek savimi, tiek pasauliu. Siekiama kažkokių keistų sėkmės formulių ir greito efekto, užuot mėginus analizuoti ir suprasti save.

Sakyčiau, kad pernelyg jau stengiamės atrodyti, o ne būti.

Kraštotyrininkas iš Molėtų

Jonas Vaiškūnas:

— Nerečiau tenka išgirsti sakant: nepatinka, kas rašoma — neskaityk, nepriimtina, kas rodoma — išjunk... Taip klaidingai suprantama arba sąmoningai iškreipiama Laisvės samprata. Žinoma, kad virtualų gašlumą, siaubą ar prievartą visuomet galiu išjungti, tačiau, išėjęs į gatvę, galiu būti „išjungtas“ pats — to, kuris neišjungė...

Filosofė

Leonarda Jekentaitė:

— Man nepatinka, kad mėgaujamosi skandalais, kad gera žinia tapo neįdomi, o bloga visada kelia susidomėjimą — kažkas vyksta. Man visai neįdomu skaityti ar žiūrėti, kas su kuo gyvena ar negyvena, miega ar nemiega, ištikimas ar neištikimas, nesiruošiu skaičiuoti, kiek kas uždirba, išleidžia ar pralošia — tai visai neįdomu. Norisi laidų apie kūrybinį procesą, apie išradimus, stiprius žmones, apie tai, kas reta, nes geri dalykai yra reti.

**Pedagoginio universiteto studentas
Stasys Noreikis:**

— Kokia Lietuvos vystymosi strategija, taip ji save ir pateikia žiniasklaidoje. Manęs netenkina, kad mes kaip, kokie begalviai, negalime susigalvoti žmoniškos strategijos. Juk mes — didžiavųjų tauta.

Rašytoja

Jurga Ivanauskaitė:

— Manau, kad ne tik Lietuvoje, bet ir daugelyje šalių, vien tik sensacijų besivaikanti žiniasklaida pateikia visiskai iškreiptą pasaulio vaizdą. Bet Lietuvoje ši tendencija yra itin ryški: atsiverti storą dienraštį, įsijungi kažkurį TV „gyvenimo būdo“ laidą ir pasijunti it kreivų veidrodžių karalystėje. Dažniausiai dėmesio nusiipelną tik absoliutūs kraštutinumai: nusikaltėliai ir iškrypėliai, turčiai su savo megalomaniškų, bet infantilių norų tenkinimais, arba neviltingi užribius pasiekę nelaimėliai, kurių bėdos parduodamos ir perkamos. Tačiau tikrasis gyvenimas juk teka tarp šitų rifų, o visuomenė egzistuoja dėka žmonių, kurie kepa duoną, gydo, moko, vairuoja troleibusus ar taiso batus. Kiaurą parą mes naudojames kitų sukurtais produktais, tačiau mano naivus noras, kad apie tokius eilinius žmones „su pliuso ženklu“ pirmuosiuose puslapiuose rašytų laikraščiai, daug kam gali pasirodyti kaip nyki sovietmečio nostalgija. Gyvename gal ir ne pačiais lengviausiais Lietuvai laikais, bet žiniasklaida nuolat kala, kad esame totalinės katastrofos zonoje, skęstančiame laive, iš kurio reikia kuo greičiau sprukti. Kita vertus, tikros tragedijos ir nelaimės yra visiškai nuvertinamos, išblukinamos, o kokios nors „grožio fabriko“ aukos verkėlenimai dėl per didelės nosies ar per mažų krūtų pateikiami kaip daug didesnė drama nei nesibaigiančios žudynės Irake ar tūkstančius gyvybių nusinešančios stichinės nelaimės. Mūsų žiniasklaida apskritai nesidomi pasauliu, atrodo, kad Lietuva egzistuoja, atskirta nuo to, kas vyksta aplinkui, todėl mes vis dar nesuvokiame nei savo vietos „kitų“ atžvilgiu, nei tų „kitų“ įtakos mums, kaip žmonijos dalelytei ir miniatiūrinei Žemės planetos teritorijai.

Rašytoja

Vanda Juknaitė:

— Dirbdama radijuje, perpratau, kaip protingą žmogų paversti kvailiu. Ogi labai paprasta. Reikia pasiūlyti į laidą Einšteiną ir paklausti, kiek vakar turguje kainavo ridikėliai. Gali taip atsitikti, kad jis paklaus, o kas yra tie ridikėliai? Arba — argi mūsų mieste yra turgus? Rezultatas garantuotas. Tik piktdžiūgaujantį turiu kiek nuliūdinti: atrodyti kvailiu ir būti kvailu nėra tas pats. Kai neskaitytai laikraščių, nežiūri televizijos, matai, kaip intensyviai ir nesulaikomai gyvenimas bėga į priekį.

Poetas

Justinas Marcinkevičius:

— Per mažai spalvų, ypač šviesesnių. Atrodo, turtum specialiai giriamės — žiūrėkite, kiek pas mus savižudybių, apiplėšimų, žmogžudysčių, išprievartavimų, vagysčių, apgaulių, kiek avarių keliuose...

**Paminklosaugininkė
Gražina Drėmaitė:**

— Kasdienėje spaudoje ir televizijų laidose kažkodėl reikalinga tik intriga, sensacija, ir būtinai iš blogosios pusės. Mano supratimu, žiniasklaidai neužtenka pateikti vien faktų, ji turėtų priimti ir visuomenės auklėtojo, gėrio bei amžinųjų vertybių propaguotojo vaidmenį. Reikia dažniau rašyti

apie gražaus, tolerantiško, altruistiško elgesio pavyzdžius. Arba nors per pusę. O dabar — ką beatsiverstum — smurtas, apgaulė, žudymai, vagystės...

Poetas

Marcelijus Martinaitis:

— Negalėčiau viešai peikti žiniasklaidos, nes pats esu su ja susijęs ir savaip atsakingas. Tačiau ne kam nors kitam, o pirmiausia patys sau kuriame gana atstumiantį Lietuvos vaizdą, kaip dabar sakoma, „vartodami žiniasklaidos produkciją“, „gamindami“ jai vis naujos ir naujos kriminalinės medžiagos. Intriguojanti žinutė, politiko apsikaulinimas ta-

po preke, vyksta konkurencija, kas greičiau pirmas pagriebs dar karštą sensaciją, nors po dviejų trijų dienų, kaip ir pervaziuotas šuo, ji pradeda dvokti. Pučiamas koks nors kriminalinis, korupcinis ar politinis burbulas, kol jis pagaliau sprogs, ir jokio teisinio atpildo nesulaukiame, nes ji tuoj užgožia kitas skandalas.

Taigi tariamai viešajai nuomonei nuolat reikia tokios „paskrudintos mėsos“. Ją užuodžiame savaite, dvi, tris, gerai nežinodami, kas ją ir kur paskrudina, iš kur sklinda kvapas, kieno ir iš kur tie skandalai transliuojami? To dažnai niekada nesužinosime! Tos temos, įvairios intrigos, kompromatai, blevyzgos, banaliausi „šou“ yra paklausūs, tokie leidiniai labiausiai skaitomi, TV laidos žiūrimos! O tai ir yra „perkamiausia produkcija“. Visus tuos komercinius leidinius ir kanalus išlaikome mes — skaitytojai, klausytojai ir žiūrovai, net ir tie, kurie nežiūri ir neskaitytome. Tik gerai nežinome, kiek visi už tai mokame. O užmokame dviem būdais, tiesiogiai pirkdami, t. y. didindami tiražą, ir per reklamą, kurios įkainiai atsideria mūsų prekių ir paslaugų kainoje.

Todėl tarp TV kanalų ir leidinių vyksta arši konkurencija, dažnai nepaisant jokių „įvaizdžių“ ar net žmonių kvailinimo. Taip negaliu sakyti apie visus leidinius, išlaikančius tam tikrą orumą.

Pasibaisėjimą kelia dar ir tai, jog kai kurios

Kun. Ričardas Mikutavičius

Atkelta iš 4 psl.

reforma (pradėta VI šimtmečiu)? Ar tai nepanašu, kad jie buvo statomi, norint sustiprinti baltiškosios kultūros tradiciją ir, ko gero, nusižiūrėjus į krikščionių buriamas teritorines bendruomenes bei jų sutelktomis jėgomis statomas katedras, bažnyčias ar cerkves? Kodėl dažname mažo „gabarito“ piliakalnyje supiltas pakylėjimas negali mums priminti, kad čia būta apeigų atlikimo vietos – savotiško, iš visų pusių apžvelgiamo, aukurinio altoriaus? Priminsime, kad tuometinė baltų religijos reforma akcentavo ne tik mirusiųjų palaičių sudeginimą, bet ir savanorišką gyvųjų apsisprendimą tokiai, dabartinėmis mūsų akimis žiūrint, labai žiauriai aukai. Bet tam žingsniui apsisprendęs nusipelnė tiesioginės kelionės į Dausas kelią...

Jeigu mes pripažįstame egzistavus itin aukštą baltų dvasinę kultūrą, susakralintą kasdieninį žmogaus santykį su gamta – su Pradžiapacio ar Sotvaro kūrinija (o per ją – ir paties Pradžiapacio ar Aukštėjo suvokimą), tai kodėl mūsų istorikai, archeologai ir etnokultūrologai iki šiol ne tik nesuranda, bet paprasčiausiai neieško tų vietų, kur galėjo vykti pakankamai turtingos, lietuvių (ar prolietuvių) ir organizuotos teritorinės bendruomenės telkusios, teritorinės ritualinės apeigos? Pagaliau, kodėl vos ne visi piliakalniai „užgeso“ beveik vienu metu – XIV amžiuje (žinoma, išskyrus tuos, kurie iki tol jau buvo apleisti) – įvedus praktiškai prievartinį lietuvių krikštą? Klausimų daug. O atsakymai į juos mums skausmingai reikalingi dėl mūsų pačių išlikimo. Dėl, anot kun. Ričardo, filosofinės savirefleksijos. Dėl mūsų pačių ištikėjimo, kad į Europos Sąjungą mes galime ir privalome integruotis, atsinešdami savo tikrai įspūdingą, originalų istorinį kultūrinį paveldą. Tam paveldui, akivaizdu, priklauso mūsų piliakalniai – dirbtinai supilti ar tokiomis pat didžiulėmis pastangomis nušlifuoti šlaitais stūksančios, dabar skaudžiu aplaidumu alsuojančios, kalvos. Aš įsitikinęs, kad daugelis jų tarnavo šventykloms – zikuratais. Po atviru dangumi. Taip, kaip reikalavo protėvių tikėjimo tradicija: Pradžiapacio, Aukštėjo, Sotvaro buvo nevalia įvaryti į uždara patalpą. Dieviškoji substancija buvo pati gamta ir su ja reikėjo taip ir bendrauti, t.y. tik gamtoje...

Toks mūsų piliakalnių supratimas, jų paskirties interpretacija tik sustiprintų europinį mūsų istorinio – kultūrinio paveldo reikšmingumą.

Epiloginės mintys

Visi žinome: kun. Ričardas M. „netilpo“ katalikų dvasininko sutanoje. Konfliktavo su ja... Jį varžė (ir tai akivaizdžiai buvo mato ma) tie kanonai, kuriuos sureikšmindama Lietuvos Katalikų bažnyčia, kaip bežiūrėtum, „padeda“ save izoliuoti nuo lietuvių tautos. Bažnyčią tebepersekioja savo esme – prigimtines lietuviybės baimė. Toji baimė, šimtmečiais skiepyta poloni-

zacijos, kausto ir mūsų iškilesniųjų kunigų veiklą. O per tai – ir bažnyčios ištvirtinimą, jos kultūrinę misiją ir, žinoma – tautinį (nacionalinį) autoritetą. Kun. Ričardas M. čia nebuvo išimtis. Iškiliausia asmenybė – monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas buvo numatytas ištremti į Maskvą, į tenykštę katalikų parapiją... Tik visuomenės balsas šią akciją sustabdė. Kodėl lenkų tautos, jos dvasios mes neišsivaduojame be Katalikų bažnyčios? Kodėl ji gali būti labai lenkiška, labai tautiška, o pas mus, lietuvių – ne? Kodėl po Atgimimo Katalikų bažnyčia „atsistojo“ tarsi nuošalėje nuo tautos, atviriau demonstruodama kosmopolitizmą (taip formuluodamas mintį pirmiausia įsivaizduoju oficialiąją kardinolo poziciją). Kodėl mes, savo šalies piliečiai – ir tikintieji, ir abejojančios, ir laisvamaniai – dėl viso to neturime teisės sunerinti? Ar štai taip elgiantis nėra sustiprinamas lietuvių tautos ne tik fizinis (demografinis), bet ir dvasinis, dorovinis „išsivaikščiavimas“? Ir net paties valstybingumo dorovinis išsivymimas?...

Iš istorijos žinome: polonizuota Romos Katalikų Bažnyčia būdavo priversta vienaip ar kitaip prisitaikyti prie užsispyrusių gamtameldiškių lietuvių. Jų šventos šventės pavirsdavo katalikų šventėmis. Nugriautų šventyklų vietoje buvo statomos bažnyčios. XIX amžiaus viduryje, po grumtynių su Rusijos galybe, pagaliau buvo pripažintas „stambeldiškas“ Rūpintojėlis... Buvo pripažinti koplytstulpiai. Pripažinti ir Vinco Svirskio sauleraiškiniai kryžiai... Bažnyčia po truputį lietuvių ir tada laimėjo. Paskui ją ėjo minių minios iš miškų ir pabalių, iš paežerių ir kalvų pilkomis sermėgomis ir languotais sijonais apsirėdžiusių laukininkų.

Kaip čia vėl nepaminėjus kun. Ričardo įsitikinimo, kad atskira tauta taip pat priklauso Dieviškosios substancijos kūrinijai ir todėl yra brangintina. O ir žmogus, kaip tos kūrinijos elementas, tiksliau, dvasingiau save gali išreikšti tik per prigimtine, t.y. per tautos kultūrą. Kaip visa gamta yra surėdyta iš pačios įvairiausios floros ir faunos, taip ir žmonių pasaulis. Įveskime monotonią, akcentuokime vien universalumą, paminkime lokalumą ir tas sąlygas, kuriose kiekvienas žmogus gali laisvai išreikšti savo kūrybines galias, ir ką mes turėsime? Didžiulį (ir negrįžtamą) kultūros ir civilizacijos pralaimėjimą... Argi tokiu pasirinkimu galime pritarti?...

Kryžiai, kryžiai, kryžiai... Tas visiems iki sielos gelmių įsismelkęs, nuolatinės kančias regėjusios (ir teberaginčios) Lietuvos simbolis. Tūkstančiai, dešimtys tūkstančių kryžių! Pradėtų masiškai statyti XIX a. antroje pusėje ir vėl Atgimimo metais pabirusių pakele, sunaikintų sodybų, žuvusiųjų partizanų vietose ir tiesiog laukuose... Ir net Sibiro platybėse... Gal tai paniekintos, išniekintos tautos šauksmas? Gal išmiršančios tautos kolektyvinė, iš pasąmonės išsprūdusi aima? Gal ji išreikšta krikščioniškuoju simboliu, bet savo gelme vis dėlto gamtameldystės ir jos paskutinių ainių konvulsija?...

O gal ir paties kunigo bei poeto Ričardo Mikutavičiaus dramatiškas gyvenimas, tragiška jo baigtis yra ne kas kita, o kryžiais pasiženklintos lietuvių tautos šauksmo nūdienos civilizacijoje elementas? ▼

Mozart

Atkelta iš 2 psl.

vardą, bet Mozart vėliau jį pakeitė lotyniškuoju Amadeus (mylimas Dievo).

Į mokyklą Mozart nebuvo nė kojos iškėlęs. Tėvas tapo ne tik vieninteliu sūnaus muzikos mokytoju, bet išmokė jį skaityti, supažindino su aritmetikos pagrindais, išmokė susikalbėti prancūziškai, itališkai ir angliškai. Jau ketverių metų sesers sąsiuvinyje Wolfgang pradėjo kraigioti savo pirmąsias kompozicijas. Koechelis pirmajame chronologiniame Mozart kūrybos kataloge 16 taktų Menuetui C-dur ir penkiems panašioms kūriniams suteikė „K 1“ žymę.

Penkerių metų Wolfgang tėvas nusivežė į Miuncheną. Nedaug kam žinoma, kad pati imperatorienė Marija Teresė buvo pasisodinus stebuklingą berniuką ant kelių ir leido žaisti su savo vaikais. Mažajam Wolfgang netyčia pargriuvus ant grindų, jį nuramino jaunoji princesė Marija Antuanete, Mozart būsimajai Prancūzijos karalienei ištars: „Kai užaugsiu, aš tave vesiu“.

Mozart teko pakęsti daugybę likimo intrigu. Prašydamas tėvo sutikimo vedyboms su Constanze Weber, savo motyvus išdėstė su nuoširdžiu atvirumu: „Gamtos balsas manėje reiškiasi taip pat stipriai kaip ir kitiems, galbūt net stipriau nei daugeliui aukštaūgių, tvirtų jaunuolių. Bet aš paprasčiausiai negaliu gyventi taip, kaip daugelis šių dienų vaikų, visų pirma esu per daug religingas, antra – man atrodo negarbinga suvedžioti nekalta mergaitę, o trečia – kamuoja didžiulis siaubas ir pasibjaurėjimas, aš pernelyg bijau ligų ir baiminuosi dėl savo sveikatos, kad lankyčiausi pas prostitutes. Todėl galiu prisiekti, kad niekada nesu turėjęs moters“.

Wolfgang apibūdinimu, Constanze anaipol ne gražuolė. „Visas jos grožis, – sakė jis, – tai dvi juodos akys ir daili figūra; nors ji neapdovanota intelektu, jai pakanka sveiko proto ir nuovokos susidoroti su žmonos ir motinos pareigomis“. Wolfgang ir Constanze susilaukė šešių vaikų, bet iš jų išgyveno tik du.

Kodėl Constanze nedalyvavo vyro laidotuvėse ir nepastatė jokio

antkapio su jo vardu, taip ir liko apgaubta paslapties. Vis dėlto išliko mirties dieną ištarti širdį draskančios jos žodžiai: „Mano karštai mylimas vyre! Mozart, nepamirštas man ir visai Europai! Pagaliau tau ramu ir gera bus per amžius. Valandą po pusiaunakčio iš šių metų gruodžio 4 į 5 jis paliko mus trisdešimt šešiais savo gyvenimo metais! Ak! Šis pasaulis gražus, bet nedėkingas. O, Dieve! Ilgiau nei septynerius metus šiame pasaulyje buvome susaistę švelniais ir glaudžiais saitais. Ak, tikiuosi, netrukus visiems laikams susijungsiu su tavimi!“

1891 m., minint šimtąsias jo mirties metines, Bernard Show taip rašė apie Mozart: „Jis turėjo neišsemiamą galią viskam ir darbui, ir linksmybėms, jis pokštaudavo, priversdavo kitus kvatotis, pasakodavo nutikimus, žaisdavo biljardą ir visa tai darydavo su polekiu; jis spinduliavo žavesiu lyg trisdešimtmetis vaikas, ir buvo rimtas lyg penkerių metų vyras“. Wolfgang tėvas prisiminė, kad sūnus, dar būdamas vaikas, veikiau elgdavosi rimtai, nei pokštaudavo. Sėdęs prie rojalio, susikaupdavo, tapdavo iškilingas, o jo veido išraiška – griežta ir susimąsčiusi. Daugelis akylesnių jį supusių žmonių nelinksmai abejojo, ar genijaus gyvenimas galėtų būti ilgas.

Mozart – Dievo dovana žmonijai, kad išmoktume suvokti ir perprasti grožį. Padėkokime jam už mums sukurtą muziką, kurios neįmanoma nupirkti už jokių brangiausių bilietus. Pats Wolfgang Amadeus Mozart ant muzikos altoriaus paaukojo save, kad žmonija žinotų, kas yra

Lietuvos žiniasklaidą

Atkelta iš 5 psl.

vadinamos žiniasklaidos priemonės įvairiais būdais telkia savas primityviausias skaitančiųjų ir žiūrinčiųjų bendrijas, ugdo jų pusiau kriminalinį skonį, nepaleisdamos jų iš savo aki-račio, pradedant vaikais ir baigiant nestabilios kultūrinės orientacijos „vartotojais“. O jeigu, sakysime, atsirastų kita masinė paklausa, visos TV imtų rodyti operas ir baletus, kaip dabar yra Baltarusijoje, o laikraščiai rašytų tik apie gerus valdžios darbus, profesorai ir kunigai mus mokyti gražiai ir teisingai gyventi...

Bet profesionalios kultūros dominavimas tam tikruose TV kanaluose vis dėlto yra neįmanomas, nes mūsų visuomenė tebėra labai nestabili ir

leidžiasi manipuluojama dažnai primityviausios spaudos ir TV laidų.

Nesiūlau įvesti cenzūros. Labiausiai ko lietuviai dar vis neišmoko, tai laiku išjungti televizorių! Nors ir pavieniui, bet šitaip pasitrauktume iš minios, kurią paskui save veda įvairios „žvaigždės“, prodiuseriai, „anekdotų karaliai“, politiniai plepiai. Neduokime uždirbti tiems, kurie mus nuolat piktina ar kvailina. Tada nebūtume tokie ir tais, ką matome, ko klausomės, ką skaitome ir kuo piktinamės! Ten mums rodo mus, kokie mes sutinkame būti! Ar ne patys savimi kartais pasišlykštíme, kalbėdami apie žiniasklaidą? O tai jau šis tas.

Paruošė Vytautas V. Landsbergis

2006 metų šeštadienio priedo

TURINYS

Įvykiai ir žmonės

– „Kazimieras Barėnas“ — 04.01 Nr. 13;

Laima Apanavičienė: „Aš suradau savo miestą“ — 10.14, Nr. 36; „Skulptūra — mano vaikystės svajonė“ — 11.11, Nr. 38;

Juozas Baužys: „Žvilgsnis į 50 LFB studijų savaitę“ — 09.30, Nr. 34; Nijolė Benotienė: „Faustas Strolia kūrybos mūzai apsilankius“ — 05.06, Nr. 18; „Aštuoni jaunimo chorai į 8-ąją dainų šventę“ — 02.18, Nr. 7;

Danutė Bindokienė: „Lietuvių balso literatūrinis konkursas: „Branginkime lietuvių dvasines vertybes“ — 03.18, Nr. 11; „Iškelio anapus saulės“ — 06.17, Nr. 24;

Monika Bončkutė: „A. Solženyčyn knygos skaitymai — proga lietuviams priminti apie save“ — 04.01, Nr. 13;

Dalyvis: „Rochester visuomenė ir Vilniaus Casparini vargonai“ — 04.29, Nr. 17;

Jurgita Dapkutė: „Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčios vargonų atgaivinimas“ — 04.29, Nr. 17;

Arvydas Daunoravičius: „Kovo 11-oji“ — 03.18, Nr. 11;

E.K.R.: „Dr. Jono Skrupskelio atminimas Kriukiuose“ — 09.16, Nr. 32;

Antanas Girnius: „A.a. Jeronimas Vytautas Dabrila...“ — 07.08, Nr. 27;

Kun. Robertas Grigas: „Gyvenimas po gyvenimo“ — 02.18, Nr. 7;

Algirdas Girininkas: „Archeologo prof. Jono Puzino 100-mečio minėjimas Lietuvoje“ — 03.04, Nr. 9;

Algimantas Gureckas: „Gyvenimas, skirtas Lietuvos tarnybai“ — 04.15, Nr. 15;

Marytė Gustainienė: „Perskaičius Vito Kaknevičiaus eilėraščių rinkinį *Sužibės visos žvaigždės padangėje*“ — 12.09, Nr. 44;

Saulė Jautokaitė: „Kompozitorius gyveno neramiu laiku“ — 10.14, Nr. 36;

Kristina Jokubavičienė: „Klaipėdoje pagerbtas Adomas Brakas“ — 04.29, Nr. 17;

Vanda Juknaitė ir Jurga Ivanauskaitė: „Apie riziką gyventi“ — 01.21, Nr. 3;

Pranas Jurkus: „Knygos sutiktuves — su išmintimi ir muzika“ — 03.11, Nr. 10;

Nastazija Kairiūkštė: „Su kilnia misija per gyvenimą“ — 09.16, Nr. 32;

Anatolijus Kairys: „Ketvirtasis romano konkursas“ — 03.18, Nr. 11;

Salvinija Kalpokaitė: „Rašytojui Liudui Dovydeniui — 100“ — 04.08, Nr. 14;

Robertas Keturakis: „Jonas Aistis gyvena manye kaip ir mano tėvynės likimas“ — 10.07, Nr. 35;

Libertas Klimka: „Mintys iš XI kraštotyros draugijos suvažiavimo“ — 01.14, Nr. 2; „Premijos tradicinės kultūros puoselėtojams“ — 02.11, Nr. 6; „Apdovanoti geriausi folkloro kolektyvai“ — 03.25, Nr. 12; „Nuširdus Lietuvos mokslo ir kultūros barų talkininkas“ — 04.01, Nr. 13; „Gražūs tradicinės kultūros renginiai“ — 09.23, Nr. 33;

Aldona Mankutė-Kursevičienė: „Kun. Juozo Zdebskio žūties 20-ąsias metines minint“ — 02.18, Nr. 7;

Vytautas V. Landsbergis: „Esu sergančios bendruomenės narys“ — 07.15, Nr. 28;

Anatolijus Lapinskas: „Žolynai važiuo į Alytų, Merkinę, Vilnių“ — 12.16, Nr. 44;

Daiva Litvinskaitė: „53-asis Santaros-Šviesos suvažiavimas“ — 10.07, Nr. 35;

Prof. Lina Naikelienė: „Jubilėjus ir perspektyva“ — 01.14, Nr. 2;

Alfonsas Nakas: „Užgeso poetas Vincas Jonikas“ — 10.28, Nr. 38;

Nijolė Palubinskienė: „Laumių gijos — menininkų šventė“ — 10.21, Nr. 37;

Virginija Paplauskienė: „Pasaulyje lieka tik tas, kas įgijo amžinybės vertę“ — 07.01, Nr. 26; „Jis visą gyvenimą ieškojo naujų horizontų“ — 12.02, Nr. 43; „Jurgiui Jankui — 100“ — 12.09, Nr. 44;

Kristina Pasakinskaitė: „Liaudies audiniai“ — 02.11, Nr. 6;

Petras Petrutis: „Šimto metų sukaktis“ — 06.17, Nr. 24;

R.K.: „Žurnalisto premija Ramunei Kubiliūtei“ — 11.11, Nr. 38;

Aldona Rastenytė: „Dr. V. Černiaus knygos sutiktuves“ — 11.25, Nr. 40;

Marija Remienė: „JAV LB Kultūros tarybos 24-oji premijų šventė“ — 11.11, Nr. 38;

Aldona Ruseckaitė: „Maironio lietuvių literatūros muziejus švenčia 70-ąjį jubiliejų“ — 07.22, Nr. 29;

Ričardas Šileika: „Panevėžyje keliasdešimčiai rašytojų užteko ir vietos, ir laiko“ — 02.18, Nr. 7; „Knyga turi ne tik kainą, bet ir skaitytojus...“ — 03.25, Nr. 12; „Poetinio Druskininkų rudens auksas ir sidabras“ — 11.11, Nr. 38;

Audronė V. Škiudaitė: „Literatūros dirvonas apledo A. Barono kūrybos tyrinėtoja“ — 09.23, Nr. 33;

„Humanistas Vytautas Kubilius ir jo epocha“ — 11.25, Nr. 40;

Laimutė Tidikytė: „Julius Kaupas trečiojo brolio keliu“ — 03.11, Nr. 10;

„Antano Vaičiulaičio gimimo šimtmetis“ — 07.22, Nr. 29;

Kęstutis A. Trimakas: „Prel. prof. Antanas Rubšys — tautos pranašas su Dievo knyga rankose“ — 05.20, Nr. 20;

Liudas Truikys: „Nešti dvasią į gyvenimą“ — 02.11, Nr. 6;

Aldona Vasiliauskienė: „Į Rietavą vėl sukvietė „Aušros“ katalikiška mokykla“ — 05.13, Nr. 19; „Pastatytas paminklas lietuvių veiklai Amerikoje“ — 09.09, Nr. 31;

Loreta Venclauskas: „Muzikos premija — naujosios lietuvių bangos atstovui“ — 11.11, Nr. 38;

Pranas Visvydas: „Įvairiais menais dosnus gruodis“ — 01.21, Nr. 3;

Vidas Vitkus: „Lietuvių fronto bičiulių politinių studijų savaitgalis“ — 02.25, Nr. 8;

Vydūno fondo taryba ir valdyba: „Edmundas Kulikauskas — Vydūno fondo 2005 m. laureatas“ — 02.25, Nr. 8;

Vytautas Žeimantas: „Įteikta Valstybinė Jono Basanavičiaus premija“ — 12.16, Nr. 45;

Aldona Žemaitytė: „Į vaikystės šalį“ — 12.16, Nr. 44;

Liuda Žiaugrienė: „A.a. Elena Kuprevičiūtė-Bergen“ — 11.11, Nr. 38;

Antanas Žilinskas: „A. Vaičiulaičio skrydis per Lietuvą“ — 07.22, Nr. 29;

Algimantas Zolubas: „Petro Babicko žemiškų kelionių pabaiga“ — 07.08, Nr. 27.

Įvairios temos

– „Lietuvių kambarys Wayne State universitete“ — 02.11, Nr. 6;

Vainis Aleksa: „Pristatyti šią knygą — maloni užduotis“ — 10.21, Nr. 37;

Danutė Bindokienė: „Ordinai, „Pilėnai“ ir kiti V. Momkaus rūpesčiai bei džiaugsmai“ — 02.25, Nr. 8;

Marytė Černelienė: „Punsko lietuvių licėjaus penkiasdešimtmečiui“ — 07.29, Nr. 30;

Dalia Giedrimienė: „Lietuva — jos praeities istorija yra brangi ir nepamirštama“ — 04.15, Nr. 15;

Julija Švabaitė-Gylienė: „Tarp gydytojo ir poeto“ — 10.21, Nr. 37;

Nijolė Jankutė: „Į plieno kalną“ — 01.21, Nr. 3; „Tris kartus gimusi, gyvenk — Lietuva“ — 02.11, Nr. 6;

Amy Kaspar: „Balzeko muziejus amerikietės studentės akimis“ — 07.01, Nr. 26;

Jolita Kavaliūnaitė: „Baltoji skarelė“ — 04.15, Nr. 15;

Libertas Klimka: „M. ir J. Šlapelių knygynui 100 metų“ — 05.13, Nr. 19;

Vytautas V. Landsbergis: „Berniukas ir žuvėdros“ — 01.07, Nr. 1; „Į „Baltosios anketos“ klausimus atsako Guoda Steponavičienė“ — 09.23, Nr. 33;

Anatolijus Lapinskas: „Lietuviškų kanklių meistras“ — 10.14, Nr. 36;

Birutė Mar: „Cinamonu kvėpiantys namai“ — 04.01, Nr. 13;

Vytautas Miklošaitis: „Karaliaučius ir Lietuva“ — 04.29, Nr. 17;

Virginija Paplauskienė: „Išėvių rašytojų rinkiniai Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune“ — 09.09, Nr. 31;

Eglė Perednytė: „Gelmė“ — 02.25, Nr. 8;

Vytautas Peseckas: „Antrasis transatlantinis skrydis“ — 04.08, Nr. 14;

Stasė Petersonienė: „Lietuvių rašytojų draugijos 2005 m. aplinkraštis“ — 01.28, Nr. 4;

Randy Richards: „Turėjau pasidaryti tikrą istorijos detektyvą“ — 11.18, Nr. 39;

Vytautas Šilas: „Karaliaučiaus/Kaliningrado srities genezė“ — 04.29, Nr. 17;

Jonas Užurka: „Karaliaučiaus karo operacija“ — 04.29, Nr. 17;

Aldona Vasiliauskienė: „Konferencija Marijampolės kolegijoje“ — 12.23, Nr. 46;

Vidmantas Vitkauskas: „Į laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti“ — 07.15, Nr. 28;

Vytautas Volertas: „Prano Stučkos kilmė“ — 12.02, Nr. 43.

– „Vaikų literatūra turi atlikti misiją“ — 02.04, Nr. 5; „Aštuoniasdešimtmečio debiutas“ — 03.04, Nr. 9;

Alė Rūta: „Išpūdis apie *Draugų laivelį*“ — 12.16, Nr. 45;

Danutė Bindokienė: „Gajus kūnas — budri dvasia“ — 04.22, Nr. 16; „Jo pūdymai toli gražu netušti“ — 10.21, Nr. 37; „O apie save — nei žodžio“ — 12.09, Nr. 44;

Monika Bončkutė: „Memuarų skandalas ir beprotiškai garsi lietuvi“ — 02.25, Nr. 8;

Živilė Gimbutaitė: „Alės Rūtos lyrika“ — 07.08, Nr. 27;

Stasys Goštautas: „Tapatybė Nerijos Putinaitės vizijoje“ — 01.07, Nr. 1;

Marytė Gustainienė: „Mistiškasis pasaulis R. Granausko romane“ — 09.30, Nr. 34;

Gediminas Indreika: „Vietnamo karo odiseja“ — 01.14, Nr. 2;

Kęstutis Keblys: „Jono Dėdino poezija: savų patirčių paieškos“ — 05.06, Nr. 18;

Libertas Klimka: „Pirmoji lietuvių keliautoja“ — 11.11, Nr. 38;

Romualdas Kriaučiūnas: „Vatikanas: jei Vilnius priklauso Lietuvai, tai Lietuva priklauso Sovietų Sąjungai“ — 04.08, Nr. 14;

Vladas Krivickas: „World Literature Today: salve detektyvams ir requiem profesorui R. Šilbajoriui“ — 03.04, Nr. 9; „World Literature Today: cenzūra, politika ir dykumos“ — 09.30, Nr. 34;

Eglė Kulvietienė: „Fragmentinės prozos knyga“ — 03.25, Nr. 8;

Agnė Marcinkevičiūtė: „Nauja Vytauto V. Landsbergio knyga paaugusiems vaikams ir jų tėveliams“ — 01.07, Nr. 1;

Petras Petrutis: „Laisvės beiškant Lietuvoje“ — 12.23, Nr. 46;

Kęstutis Prancevičius: „M. Martinaičio kūryboje — naujas personažas“ — 05.06, Nr. 18;

Jolanta Sereikaitė: „Dzeno dvasia poetiniame spektaklyje“ — 02.04, Nr. 5;

Ričardas Šileika: „Paulius Normantas ir jo dešimt metrų ilgio knyga“ — 01.28, Nr. 4;

Laimutė Tidikytė: „Rašyt. Liudui Dovydeniui — 100“ — 03.04, Nr. 9;

Kęstutis Trimakas: „Jono Pauliaus II gyvybės kultūra“ — 12.16, Nr. 45;

Imelda Vedrickaitė: „Tuštumos apglėbimas“ — 11.18, Nr. 39;

Pranas Visvydas: „Nepatogiai pavergiantys rašiniai“ — 03.25, Nr. 12; „Ertmėj sudėstyti vaizdai ir žmonės“ — 09.30, Nr. 34; „Priguldusi prie atminties“ — 12.09, Nr. 44;

Aleksas Vitkus: „Lietuvių pėdsakai Amerikoje“ — 11.04, Nr. 39.

Literatūra ir kalba

Laima Apanavičienė: „Pasivaikščiojimas *Jungle* takais“ — 06.03, Nr. 22;

Danutė Bindokienė: „Kūrėjai nesensta“ — 06.03, Nr. 22;

Julija Švabaitė-Gylienė: „Le Sabre“ — 06.03, Nr. 22;

Česlovas Grincevičius: „Kalėdų žiburėliai“ — 12.23, Nr. 46;

Julius Kaupas: „Daktaras Kripstukas pragare“ — 06.10, Nr. 23;

Kęstutis Keblys: „Jankaus romanų skaitytojams“ — 11.04, Nr. 39;

Libertas Klimka: „K. Manvydo Hippika — geriausia XVII a. žirgininkystės knyga“ — 07.29, Nr. 30;

Neringa Klumbytė: „Dialogas su praeitimi“ — 06.17, Nr. 24;

Romualdas Kriaučiūnas: „Dar du ateitininkijos didieji“ — 10.07, Nr. 35;

Vladas Krivickas: „Kodėl H. Pinter pranašesnis už G. W. Bush“ — 05.27, Nr. 21;

Petras Petrutis: „Jaučiu pareigą aprašyti Lietuvos okupacijos vargus“ — 06.10, Nr. 23;

2006 metų šeštadienio priedo TURINYS

Atkelta iš 7 psl.

Giedrius Subačius: „Lietuviai džinglėse — ekskursija į Upton Sinclair aprašytas lietuviškas vietas Čikagoje“ — 05.06, Nr. 18;

Laimutė Tidikytė: „Poetiškos Juliaus Kaupo pasakos apie Kauną“ — 06.10, Nr. 23;

Antanas Vaičiulaitis: „Mašina mintims skaityti“ — 07.01, Nr. 26; „Gundymas“ — 07.01, Nr. 26.

Menas

— „Trys dukros surengė dvi kalėdines tėvo parodas“ — 01.21, Nr. 3; Kazys Almenas: „Karaliaučiaus krašto vaizdai“ — 09.09, Nr. 31;

Laima Apanavičienė: „Ir Lietuvos, ir išeivijos kelias dailininkų akimis“ — 11.04, Nr. 39;

Monika Bončkutė: „Caravaggio: 'Dance macabre', kuriame laimi gyvenimas“ — 01.14, Nr. 2; „Magiškoji dokumentika apie žmogaus nuodėmingumą ir tobulybę“ — 07.08, Nr. 27;

Žibutė Brinkienė: „Kėstučio Mikėno keramika“ — 04.22, Nr. 16;

Vytautas Gocentas: „Algimantas Kezys — atsarginės Lietuvos žmogus“ — 10.28, Nr. 38;

Jadvyga Godūnavičienė: „Fotografijose — laisvės istorija“ — 04.08, Nr. 14; „Tremties ženklai“ — 07.15, Nr. 28;

Kristina Jokubavičienė: „Prano Domšaičio atminimas įamžintas jo tėviškoje“ — 07.01, Nr. 26;

Algimantas Kezys: „Viktoras Petravičius mano prisiminimuose“ — 05.27, Nr. 21; „Antano Lipskio naujoji tapyba“ — 10.21, Nr. 37;

Liucija J. Kryževičienė: „Sudiev, Čikaga“ — 01.07, Nr. 1;

Margarita Matulytė: „Juliaus Kelerio fotografijų paroda“ — 03.11, Nr. 10;

Vida Mažrimienė: „Išganingi Viktoro Petravičiaus regėjimai“ — 06.24, Nr. 25; „Į Lietuvą sugrįžusi kūryba“ — 12.23, Nr. 46;

Henrikas Stasas: „Menas be sienų“ — 12.02, Nr. 43;

Ieva Šadzevičienė: „Ivairiaspalvis Aldonos Pečiūrienės kūrybos pasaulis“ — 01.28, Nr. 4; „2K2 — du meninės fotografijos keliai Vilniuje“ — 03.25, Nr. 12; „Tėvynė, mitas ir krikščionybė Viktoro Petravičiaus grafijoje“ — 05.27, Nr. 21; „Spalviniai saskambiai Ernesto Žvaigždino tapyboje“ — 06.03, Nr. 22; „Ni-jolės Šaltenytės kasdienybės pasaka parodoje 'Mano laiškas tau'“ — 10.14, Nr. 36; „Eklektiška Antano Lipskio tapyba“ — 11.18, Nr. 39;

Ričardas Šileika: „Marius Strolia: kai aš tapau, man niekad nebūna liūdna“ — 10.21, Nr. 37; „Dėl Andriaus Surgailio medinio Vilniaus“ — 12.09, Nr. 44;

Audronė V. Škiudaitė: „Uteniškų tautodailininkų paroda Seimo galerijoje“ — 09.23, Nr. 33;

Giedrė Valtaitė: „Klostuota tapyba“ — 06.24, Nr. 25;

Pranas Visvydas: „Spontaniškai kilę vaizdiniai“ — 07.29, Nr. 30;

Ligija Žilevičienė: „Nesijaučiu žengianti per slenkstį“ — 10.14, Nr. 36;

Antanas Žilinskas: „Dailininkės

dovanos Lietuvai“ — 02.18, Nr. 7.

Mokslas

— „Kas naujo Alma Mater“ — 01.28, Nr. 4;

Kazys Ambrozaitis: „Medicina ir literatūra“ — 10.21, Nr. 37;

Vincas Bartusevičius: „Atkurtiems Lietuvos ir Vokietijos diplomatiniam santykiams — 15 metų“ — 10.28, Nr. 38;

Vytautas Bieliauskas: „Okupacinių represijų psichologiniai padariniai“ — 01.07, Nr. 1;

Danutė Bindokienė: „Medicina ir literatūra“ — 10.21, Nr. 37;

Jolanta Budriūnienė: „Išeivijos archyvai — problemos ir situacijos“ — 10.07, Nr. 35;

Dalia Cidzikaitė: „Apie lietuvių kalbą tik lietuviškai, arba 13-ąją baltų kalbų studijų instituto vasarą palydint“ — 09.09, Nr. 31;

Vytautas Gocentas: „Istorinė Prūsija, sugrįžtanti Prūsija: kelionė iš dabarties į ateitį“ — 09.23, Nr. 33;

Romualdas Grigas: „Globalizuotas pasaulis“ — 03.04, Nr. 9;

Egidijus Jaseliūnas: „Sovietinės valdžios nekontroliuojama spauda-savilaida“ — 09.16, Nr. 32;

Vytautas Kaltenis: „Mūsų tėvų tėvai lietuviškai gyveno“ — 11.25, Nr. 40;

Libertas Klimka: „Georg Forster ir Vilnius“ — 02.11, Nr. 6;

Ramunė Kubiliūtė: „20-oji AABS baltų studijų konferencija“ — 07.08, Nr. 27;

Vytautas V. Landsbergis: „Kviečiame dalyvauti pilietinėje akcijoje“ — 06.03, Nr. 22; „Išgyvenimai žmogų švarina ir gerina“ — 06.25, Nr. 25;

„Gyvenant ant peilio ašmenų viskas tik aštrėja (Vanda Juknaitė)“ — 07.01, Nr. 26; „Ne visada viską lemia įstatymai“ — 07.22, Nr. 29;

Anatolijus Lapinskas: „Vandens keliai Mažojoje Lietuvoje“ — 03.18, Nr. 11;

Juozas Meškauskas: „Pasaulio lietuvių klausimu“ — 03.11, Nr. 10;

Marija Razmukaitė: „Senieji Karaliaučiaus krašto vietovardžiai — vertingas ir saugotinas kultūros paveldas“ — 05.13, Nr. 19;

Tomas Remeikis: „Lietuvos archyvų prieinamumo ir naudojimo klausimas“ — 05.06, Nr. 18;

Edmundas Remys: „Germanų ir aisčių (baltų) gentys romėnų istoriko Tacito veikale *Germania*“ — 11.25, Nr. 40;

Violeta Rutkauskienė: „Istorinis Lietuvos palikimas — kur jis?“ — 11.18, Nr. 39;

Valdas Samonis: „Kaip įsijungti į Europos ir pasaulio ekonomiką“ — 11.25, Nr. 40;

Česlovas V. Stankevičius: „Energetikos grėsmės ir saugumo stiprinimo uždaviniai“ — 10.28, Nr. 38;

Viktoras Stankus: „Auga lietu-

viški archyvai Kent universitete“ — 05.27, Nr. 21;

Giedrius Subačius: „Lietuvių kultūros kursas Lituanistikos katedroje Illinois universitete Čikagoje“ — 05.20, Nr. 20;

Lijana Šatavičiūtė: „Dirbęs Lietuvai“ — 06.10, Nr. 23;

Rimvydas Šilbajoris: „Lietuviai, lituanistika ir Lietuva“ — 06.24, Nr. 25;

Algimantas Zolubas: „2009-ieji — Lietuvos krikšto tūkstantmetis“ — 09.30, Nr. 34;

Rimantas Kunčas-Zemaitaitis: „Mūsų laikų klastotė“ — 09.30, Nr. 34.

Muzika, koncertai

Svetlana Adler: „W. A. Mozart Kaune“ — 02.04, Nr. 5; „Trio gražiosio — skambantis moteriškumas“ — 03.11, Nr. 10;

Laima Apanavičienė: „Niekada neabejojau lietuvių operos buvimu“ — 04.22, Nr. 16;

Nijolė Benotienė: „Reikia tik organizuoti ir atsirast norinčių prisidėti“ — 01.21, Nr. 3; „Didžiausias rūpestis — lietuvių visuomenės susidomėjimas švente“ — 01.28, Nr. 4;

„Kad šventė būtų visiems“ — 01.28, Nr. 4; „Giesmė laisvei“ — 05.13, Nr. 19; „Padėka ir padaršinimas“ — 06.17, Nr. 24;

Danutė Bindokienė: „Opera — aukščiausias civilizacijos žiedas“ — 04.22, Nr. 16;

Beata Čiurlionienė: „Svajų svajojų apie dainų šventę“ — 02.25, Nr. 8;

G.R.: „Tautinių šokių premijos laureatė“ — 11.11, Nr. 38;

Rūta Gedminaitė: „Vargonų ruduo — toli nuo Lietuvos“ — 12.16, Nr. 45;

Saulė Jautokaitė: „250 metų nuo Mozart gimimo“ — 02.04, Nr. 6;

„Teskamba dainos“ — 06.24, Nr. 25; „Tragiškas kompozitoriaus gyvenimas“ — 07.22, Nr. 29;

Ramunė Kryžauskienė: „Lietuvių kamerinio muzikavimo tradicijos JAV“ — 03.25, Nr. 12;

Ramunė Matulevičiūtė: „VII Vincės Jonuškaitės-Zaunienės dainininkų konkursas“ — 05.20, Nr. 20;

Faustas Strolia: „Šiaurės Amerikos lietuvių muzikos sąjungos seimą pasitinkant“ — 04.08, Nr. 14;

Vytautas Strolia: „Dar viena opera lietuviškomis temomis“ — 12.09, Nr. 44;

Taura: „Ir vėl pajusim tėvynę arti“ — 02.04, Nr. 5;

Loreta Venclauskas: „Idomus David Low ir Rimanto Vingro koncertas“ — 12.02, Nr. 43;

Pranas Visvydas: „Rudolfo ir jo draugų koncertas“ — 11.18, Nr. 39.

Poezija ir apie poeziją

Irena Norkaitytė-Gelazienė: 12.09, Nr. 44;

Kęstutis Genys: 02.11, Nr. 6; 03.11, Nr. 10;

Nijolė Baleiškaitė-Gražulienė: 12.23, Nr. 46;

Nijolė Jankutė: 11.11, Nr. 38;

Justinas Jasėnas: 06.24, Nr. 25; Anatolijus Kairys: 03.04, Nr. 9;

05.13, Nr. 19; 11.25, Nr. 40; Robertas Keturakis: 10.07, Nr. 35;

Antanas Lipskis: 10.21, Nr. 37; 12.23, Nr. 46;

LKD biuro informacinė tarnyba: „Popiežiaus Leono XIII enciklikai — 115 metų“ — 05.20, Nr. 20;

Birutė Mar: 04.01, Nr. 13;

Paulius Normantas: 01.28, Nr. 4; Aldona Pečiūrienė: 01.07, Nr. 1;

Eglė Perednytė: 04.08, Nr. 14; 04.15, Nr. 15; 05.06, Nr. 18; 05.20, Nr. 20; 10.16, Nr. 45; 12.23, Nr. 46;

Rasūnas: 02.14, Nr. 7; Jonas Šalna: 10.21, Nr. 37;

Julija Švabaitė: 07.29, Nr. 30; Alfonsas Tyruolis: 06.17, Nr. 24;

Rabindranath Tagore — vertė A. Tyruolis: 09.30, Nr. 34;

Pranas Visvydas: 03.04, Nr. 9; 04.22, Nr. 16; 10.14, Nr. 36.

Religija, filosofija

Justas Jasėnas: „Katalikiškojo intelektualinio sąjūdžio tyrėjos veikla įvertinta ir užsienyje“ — 04.15, Nr. 15;

Justinas Pikūnas: „Religija ir mokslas“ — 04.22, Nr. 16;

Kun. Viktoras Rimšelis, MIC: „Kristaus prisikėlimo džiaugsmas“ — 04.15, Nr. 15;

Kun. Kęstutis Trimakas: „Konfliktas tarp gyvybės ir mirties kultūros“ — 11.04, Nr. 39;

Aldona Žemaitytė: „Dievas ieško žmogaus“ — 05.20, Nr. 20.

Teatras, filmai

Monika Bončkutė: „Flamenco — kad lengviau būtų laukti pavasario“ — 02.04, Nr. 5; „Europa svečiuojasi Čikagoje — 9-asis ES šalių kino festivalis“ — 03.11, Nr. 10; „Į kontroversišką JAV operaciją Kuboje 'Step-penwolf' žvilgsniu“ — 12.16, Nr. 45;

Jūratė Čerškutė: „Apie nacionalinio teatro sodą“ — 12.09, Nr. 44;

G. G.: „Teatro premijos laureatė“ — 11.11, Nr. 38;

Egidija Kaulakytė: „Ji gyveno teatru — Liucijos Rutkauskienės gimimo 100-osioms metinėms“ — 03.18, Nr. 11;

Vytautas V. Landsbergis: „Apie Eglę, žalčio žmoną“ — 05.13, Nr. 19;

Ramunė ir Raimundas Lapai: „JAV LB Kultūros tarybos premija radijo laidai“ — 11.11, Nr. 38;

Audronė V. Škiudaitė: „Teatras buvo jos gyvenimo meilė“ — 05.27, Nr. 21.

